

Välinesarjan käyttö

► Pk-yrityksen riskienhallinta -välinesarja tarjoaa runsaasti tietoa ja työvälineitä riskiensä hallinnasta kiinnostuneelle pk-yritykselle. Pienellä perehtymisellä laajasta välinesarjasta löytyy apua moneen riskien hallinnan käytännön tarpeeseen.

Tietoa ja työvälineitä

Riskienhallinnan välinesarja tarjoaa käytännönläheisiä työvälineitä ja helppolukuista perustietoa pk-yrityksen riskienhallinnan kehittämiseen. Liikkeelle lähtö on tehty helpoksi: riskienhallinta on jaettu pieniin, kohtuullisella työmäärällä hoidettaviin p aloihin, jolloin riskienhallinnassa päästään liikkeelle pienellä panostuksella ja heti käytännön toimiin. Tuloksia alkaa näkyä nopeasti. Tarvittaessa riskejä tarkastellaan kuitenkin laajasti, jotta mikään tärkeä näkökulma ei unohdu. Tarkoitus on myös, että riskejä hallitaan työpaikalla yhdessä.

Välinesarja sisältää erilaisia työvälineitä:

- **Työkortit** ovat A4-mittaisia työvälineitä yhden riskienhallinnan osa-alueen hoitamiseen tai kehittämiseen. Työkortit ovat usein tarkistuslistoja tai riskikorttoja.
- **Tietokortit** ovat yhden A4-mittaisia tiiviitä tietopaketteja riskienhallinnan eri teemoista. Tietokortilla on hyvä aloittaa tutustuminen asiaan.
- **Kirjaset** voivat olla opas- tai työkirjaisia tai hakemistoja. Opaskirjaset on tarkoitettu teemansa tausta-aineistoksi. Työkirjasten avulla yhtä riskienhallinnan teemaa voidaan tarkastella työkorttia yksityiskohtaisemmin. Lisäksi sarjaan kuuluu riskienhallinnan kirjallisuutta ja asiantuntijoita esittelevät hakemistot.

Liikkeelle eri tavoin

Pk-yritykset ovat erilaisia ja käytännön tilanteet vaihtelevat, joten riskienhallinnassakin voidaan välinesarjan avulla lähteä liikkeelle eri tavoin.

Ajankohtaisen ongelman hoitaminen

Käytännössä riskienhallinnan tarve huomataan usein silloin, kun kaikki ei mene suunnitelmien mukaan. Akuutit ongelmat on aina ensimmäisenä hoidettava kuntoon lisävahinkojen välttämiseksi.

Itse riskienhallinta kannattaa tällaisessa ongelmatapauksessa aloittaa selvittämällä, mistä ongelmassa perimmiltään oli kysymys? Korjaamalla ongelman syyt eikä pelkästään seurauksia tai oireita, saavutetaan kestäviä tuloksia. Tarkista, onko välinesarjassa ongelmaan liittyvää työ- tai tietokortti.

Asian hoitamiseen riittää usein yhden työvälinekortin läpikäyminen.

Miten sopiva työväline löytyy?

- Riskikartoista
- Kirjasten sisällysluetteloista
- Työ- ja tietokorttien Lisätietoja -kohdasta
- WWW-palvelusta
- Pk-yrityksen riskienhallinta CD-ROM sovelluksesta
- Asiantuntijahakemiston avulla. Kysyvä ei tieltä eksy!

Riskienhallintaan ryhtyminen

Kun päällimmäisenä mielessä ei vaivaa huoli ajankohtaisen ongelman hoitamisesta kuntoon, kannattaa riskienhallinta aloittaa karkealla **Haavoittuvuusanalyysillä**. Haavoittuvuusanalyysissä käydään läpi yrityksen kaikki toiminnot ja kaikki riskit. Tarkastelu on nopea ja karkea. Tavoitteena on löytää yrityksen keskeiset riskit ja ne yrityksen riskienhallinnan osa-alueet, joita kannattaa lähteä ensimmäisenä kehittämään. Kun resurssit suunnataan järkevästi, saadaan riskienhallinnasta suurin hyöty.

Kun suurimmat riskit on karkeasti tunnistettu ja päätetty, mihin riskienhallinnan osa-alueeseen yrityksessä pitää ensimmäisenä tarttua, alkaa **riskilajikohtainen työ**. Riskilajikohtaisen tiedon ja työvälineiden avulla tarkastelu konkretisoituu tiettyjen riskien hoitamiseksi kuntoon:

- Riskien syyt ja seuraukset saadaan selville haavoittuvuusanalyysiä yksityiskohtaisemmin
- Keinot riskien hallitsemiseksi täsmentyvät.

Välinesarjasta löytyy laaja valikoima riskilajikohtaisia työvälineitä erityisesti henkilö-, liike- ja tuoteriskien hallintaan.

Miten työvälineitä käytetään?

Tarkistuslistoihin on koottu joukko tiettyyn teemaan liittyviä tarkistettavia asioita.

- Miettikää yhdessä, koskevatko listassa mainitut asiat yritystänne – turhia asioita voi ylivivata.
- Ovatko mainitut asiat kunnossa?
- Listoja kannattaa täydentää ja tarkentaa omilla muistiinpanoilla.

Riskikartat ovat muistilistoja, jossa asiat on koottu ydinteeman ympärille.

- Kartalla ei tarvitse edetä tietyssä järjestyksessä, vaan asioita voi kirjata ylös sitä mukaa, kun niitä tulee mieleen.
- Asioita voidaan yhdistää viivojen avulla toisiinsa.
- Myös karttoihin tehdyt tarkennukset helpottavat asioiden palauttamista mieleen jälkeempään.

Tunnistetut riskit ja sovitut toimenpiteet kootaan **Riskienhallintatoimenpiteet** -yhteenvetolomakkeelle. Toimenpiteille laaditaan aikataulu ja nimeään vastuuhenkilöt sekä jatkossa seurataan toimenpiteiden toteutumista ja vaikutuksia.

Riskienhallinnan perusteet kuntoon

Kaikissa yrityksissä hallitaan riskejä jollakin tavoin. Riskienhallinnan kehittäminen onkin hyvä aloittaa nykyisten riskienhallinnan työtapojen ja käytäntöjen tarkastelulla. **Yrityksen riskienhallinnan arviointi** -työkortti on tähän hyvä apuväline. Sen avulla selvitetään, miten riskienhallinta on tähän mennessä hoidettu ja mitkä ovat riskienhallinnan vahvuudet ja heikkoudet.

Myös lainsäädäntö asettaa omat vaatimuksensa yritysten riskienhallinnalle. **Riskienhallinnan perusvaatimukset** -kirjaseen on koottu tietoa pk-yrityksien riskienhallintaan liittyvistä viranomaisvaatimuksista.

Riskien tunnistamiseen ja hallintaan kannattaa kytkeä mukaan yrityksen **koko henkilöstö** – kaikki osaaminen ja kokemus. Usein on kuitenkin hyvä aloittaa ryhmällä avainhenkilöitä, joiden kanssa uusien toimintatapojen toimivuus omassa yrityksessä varmistetaan. Työvälineitä voi räätälöidä omia tarpeita vastaaviksi.

Uudet toimintatavat edellyttävät kouluttamista. Riskienhallinnan osaamista voi hankkia joko opiskelulla asiaa itsenäisesti tai käyttämällä ulkopuolisia koulutuspalveluita. **Riskienhallinnan perusteet** -kirjanen esittelee riskienhallinnan perusasiat ja pelisäännöt selkeästi ja yksinkertaisesti. Kirjanen sopii koko henkilöstön luettavaksi. Kun perusasiat ja pelisäännöt ovat kaikkien tiedossa, saadaan riskienhallinnasta suurin mahdollinen hyöty. Uudet asiat vakiintuvat käytännöiksi, kun riskienhallintaa tehdään käytännössä.

Hyödynnä asiantuntijoita

Kaikkea ei aina ehdi, osaa tai edes kannata tehdä itse riskienhallinnassakaan. **Riskienhallinnan asiantuntijahakemisto** -kirjaseen on koottu tietoja riskienhallintapalveluita pk-yrityksille tarjoavista tahoista.

Lisätietoja

Lisätietoja välinesarjasta ja siihen liittyvistä palveluista saa osoitteesta PK-RH, VTT Tuotteet ja tuotanto, PL 1306, 33101 Tampere tai sähköpostilla osoitteesta pk-rh@vtt.fi

Laadittu Pk-yrityksen riskienhallinta -hankkeessa. Copyright © 2004 VTT. Versio 2.2. 21.9.2004. Tiedosto: esi-kayttoohje.doc